

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Ειδικό Πρωτόκολλο Υγείας και Ασφάλειας για εκτός έδρας αποστολές σε συνθήκες φυσικών καταστροφών

Το παρόν Παράρτημα εξειδικεύει την ενότητα 13 «Υγεία και Ασφάλεια» του κεντρικού Υπομνήματος του Σ.Ε.Α.Ε.Φ.Κ. και αποτυπώνει την ειδικότερη θεσμική πρόταση του Συλλόγου για το προσωπικό που συμμετέχει σε αυτοψίες, αποστολές και λοιπές επιχειρησιακές δράσεις του μηχανισμού αποκατάστασης.

Η πρόταση βασίζεται και ενσωματώνει την παρέμβαση που κατέθεσε ο Σ.Ε.Α.Ε.Φ.Κ. στις 14/09/2025, στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εργασίας «Δίκαιη Εργασία για Όλους», με προτεινόμενο ειδικό Πρωτόκολλο Υγείας και Ασφάλειας για εκτός έδρας αποστολές. Επαναφέρεται στον παρόντα θεσμικό φάκελο προς την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) ως ήδη διατυπωμένη και τεκμηριωμένη θέση, προσαρμοσμένη στο νέο πλαίσιο στεγαστικής αρωγής και στη λειτουργία του μηχανισμού αποκατάστασης.

Η ακριβής θέση της σχετικής ρύθμισης στο σχέδιο νόμου μπορεί να προσδιοριστεί κατά την επόμενη νομοτεχνική και νομοθετική επεξεργασία. Κεντρικό ζητούμενο στο παρόν στάδιο είναι να συνεκτιμηθεί στη Γνώμη της Ο.Κ.Ε. η ανάγκη κατοχύρωσης ειδικού και σταθερού πλαισίου Υγείας και Ασφάλειας, προσαρμοσμένου στις πραγματικές συνθήκες εργασίας μετά από φυσικές καταστροφές.

1. Κεντρική θέση

Η εμπειρία των μελών μας, αλλά και η συμμόρφωση με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU-OSHA) καταδεικνύει ότι οι αποστολές στο πεδίο, ιδίως μετά από φυσικές καταστροφές, συνεπάγονται πολλαπλούς και αθροιστικούς κινδύνους: φυσικούς (καταρρεύσεις, θερμικό στρες), χημικούς (έκθεση σε καρκινογόνες ουσίες), ψυχοκοινωνικούς (τραυματικά

συμβάντα), οργανωτικούς (κόπωση, εξαντλητικά ωράρια). Οι γενικές διατάξεις υγείας και ασφάλειας δεν επαρκούν για να καλύψουν αυτές τις συνθήκες. Απαιτείται, συνεπώς, η θέσπιση ειδικού Πρωτοκόλλου Υγείας και Ασφάλειας για τις εκτός έδρας αποστολές με ρητή πρόβλεψη για τους παρακάτω άξονες:

- Κόπωση / ωράρια: όρια βαρδιών, υποχρεωτικά διαλείμματα, rotation (εναλλαγή προσωπικού), δυνατότητα power-nap (σύντομος ύπνος για ανάκτηση εγρήγορσης).
- Θερμικό στρες: δείκτες / alerts (WBGT – Δείκτης Υγρής Σφαίρας & Σφαιρικού Θερμομέτρου), σκίαση, ενυδάτωση, προσαρμογή ωραρίου / Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ).
- IPC / λοιμώξεις (Infection Prevention and Control – Πρόληψη και Έλεγχος Λοιμώξεων): κανόνες διαμονής / μετακινήσεων (screening – έλεγχος υγείας, αερισμός, καθαρισμοί, χειρισμός κρούσματος) σε συνεργασία με τον ΕΟΔΥ.
- Logistics ασφάλειας: ελάχιστα πρότυπα διαμονής / σίτισης / πόσιμου νερού, ασφαλείς μεταφορές, σχέδιο εκκένωσης.
- Ψυχική υγεία: critical-incident debrief (συνεδρία αποσυμπίεσης μετά από κρίσιμο συμβάν), πρόσβαση σε στήριξη.
- Ψηφιακά εργαλεία («ΗΠΙΔΑΝΟΣ»): checklists (λίστες ελέγχου), risk assessments (εκτιμήσεις κινδύνου), fatigue / heat / IPC logs (ημερολόγια κόπωσης / θερμικού στρες / λοιμώξεων), near-miss reporting (αναφορά σχεδόν-ατυχημάτων), e-βιβλίο υποδείξεων με γεωσήμανση.

2. Προτεινόμενο ειδικό Πρωτόκολλο Υγείας και Ασφάλειας

Θεσμοθέτηση Πρωτοκόλλου

Θεσπίζεται ειδικό Πρωτόκολλο Υγείας και Ασφάλειας (Υ&Α) για τις εκτός έδρας αποστολές κλιμακίων που αναπτύσσονται σε συνθήκες φυσικών καταστροφών, επείγουσας πολιτικής προστασίας και αποκατάστασης. Το Πρωτόκολλο είναι υποχρεωτικό για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του δημόσιου τομέα και τηρείται ηλεκτρονικά στο πληροφοριακό σύστημα «ΗΡΙΑΔΑΝΟΣ».

Πεδίο εφαρμογής

Το Πρωτόκολλο εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια της αποστολής (προ-αποστολή, διάρκεια, μετά την ολοκλήρωση) και καθορίζει κατ' ελάχιστον: α) εκτίμηση κινδύνου πριν την αποστολή, β) κανόνες για την εργασία στο πεδίο, γ) μέτρα ψυχοκοινωνικής στήριξης, δ) πρότυπα διαμονής, σίτισης και μεταφορών, ε) διαδικασίες αναφοράς περιστατικών, στ) τήρηση ψηφιακών εργαλείων παρακολούθησης κινδύνων και υγείας.

Ρόλοι Υγείας και Ασφάλειας

Σε κάθε αποστολή ορίζονται υποχρεωτικά: α) Τεχνικός Ασφάλειας (ΤΑ), με αρμοδιότητα την παρακολούθηση και καταγραφή των μέτρων στο πεδίο. Για αποστολές με πρόβλεψη διανυκτέρευσης ή για κλιμάκια άνω των πέντε (5) ατόμων, ορίζεται υποχρεωτικά on-scene Safety Officer. β) Ιατρός Εργασίας (ΙΕ), ο οποίος παρέχει κατευθύνσεις πρόληψης και υποστήριξη. Η διαθεσιμότητά του διασφαλίζεται σε όλες τις αποστολές (τουλάχιστον με τηλε-υποστήριξη), ενώ προβλέπεται επιτόπια παρουσία όπου το απαιτεί η εκτίμηση κινδύνου.

Κόπωση / Ωράρια

Καθορίζονται όρια βαρδιών, με υποχρεωτικά διαλείμματα και rotation (εναλλαγή προσωπικού). Δύναται να προβλεφθεί power-nap (σύντομος ύπνος αποκατάστασης εγρήγορσης) όπου απαιτούνται παρατεταμένες βάρδιες.

Θερμικό Στρες

Εισάγεται υποχρεωτική παρακολούθηση μέσω δεικτών - ειδοποιήσεων, όπως ο WBGT (Wet Bulb Globe Temperature – Δείκτης Υγρής Σφαίρας & Σφαιρικού Θερμομέτρου). Εφαρμόζονται μέτρα πρόληψης: σκίαση, επαρκής ενυδάτωση, προσαρμογή ωραρίου και κατάλληλα ΜΑΠ.

Χημικοί – Καρκινογόνοι και Υγειονομικοί Κίνδυνοι

Καθιερώνεται υποχρεωτική χαρτογράφηση κινδύνων καρκινογόνων ουσιών, με εφαρμογή της ιεραρχίας πρόληψης Σ.Τ.Ο.Π. (Συγκράτηση – Τεχνικά μέτρα – Οργανωτικά μέτρα – Προστασία με ΜΑΠ). Παράλληλα, θεσπίζονται κανόνες IPC (Infection Prevention and Control – Πρόληψη και Έλεγχος Λοιμώξεων) για διαμονή και μετακινήσεις: screening (έλεγχος υγείας) κατά την άφιξη, επαρκής αερισμός και τακτικοί καθαρισμοί, πρωτόκολλο για τον χειρισμό ύποπτου ή επιβεβαιωμένου κρούσματος, σε συνεργασία με τον ΕΟΔΥ.

Logistics Ασφάλειας

Θεσπίζονται ελάχιστα πρότυπα για διαμονή, σίτιση, πόσιμο νερό, ασφαλείς μεταφορές και ύπαρξη σχεδίου εκκένωσης για κάθε αποστολή.

Ψυχοκοινωνική Στήριξη

Λαμβάνονται μέτρα προστασίας της ψυχικής υγείας σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της EU-OSHA: α) ενημέρωση για ψυχοκοινωνικούς κινδύνους πριν την αποστολή, β) buddy system (σύστημα ζευγών) για υποστήριξη στο πεδίο, γ) critical-incident debrief (συνεδρία αποσυμπίεσης) και πρόσβαση σε εξειδικευμένη βοήθεια μετά την ολοκλήρωση.

Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ)

Καθορίζονται ελάχιστες προδιαγραφές ΜΑΠ ανά κατηγορία κινδύνου (σεισμός, πλημμύρα, πυρκαγιά, έκθεση σε ρύπους). Η προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη χρήση τους αποτελεί ευθύνη του αρμόδιου φορέα.

Δικαίωμα Αναστολής Εργασιών

Οι επικεφαλής αποστολών έχουν το δικαίωμα ΔΑΕ (Δικαίωμα Αναστολής Εργασιών) όταν διαπιστώνεται άμεσος και σοβαρός κίνδυνος για τη ζωή ή

την υγεία του προσωπικού (π.χ. μετασεισμοί, ασταθή κτίρια). Η απόφαση κοινοποιείται άμεσα στον αρμόδιο φορέα και δεν επιφέρει πειθαρχικές κυρώσεις.

Συνοδεία από Εξειδικευμένο Προσωπικό

Σε αποστολές υψηλού κινδύνου, οι μηχανικοί συνοδεύονται από εξειδικευμένο προσωπικό διαχείρισης κινδύνων (π.χ. ΕΜΑΚ).

Ψηφιακά Εργαλεία

Το πληροφοριακό σύστημα «ΗΡΙΑΔΑΝΟΣ» αξιοποιείται για: checklists (λίστες ελέγχου), risk assessments (εκτιμήσεις κινδύνου), fatigue / heat / IPC logs (ημερολόγια κόπωσης, θερμικού στρες και λοιμώξεων), near-miss reporting (αναφορά σχεδόν-ατυχημάτων), e-βιβλίο υποδείξεων με γεωσήμανση.

Έλεγχος εφαρμογής

Η Ανεξάρτητη Αρχή Επιθεώρησης Εργασίας ασκεί εποπτεία για την τήρηση του Πρωτοκόλλου και δύναται να επιβάλλει κυρώσεις ή αναστολή εργασιών.

Μεταβατική περίοδος

Προβλέπεται μεταβατική περίοδος έως έξι (6) μήνες για: ορισμό ρόλων, εκπαίδευση προσωπικού, προμήθειες ΜΑΠ, σύναψη συμβάσεων για στέγαση, σίτιση και μεταφορές.

Αναμενόμενα Οφέλη

- Μείωση εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών.
- Προστασία της ψυχικής και σωματικής υγείας των εργαζομένων.
- Εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό πλαίσιο για την Υ&Α.
- Ενίσχυση της επιχειρησιακής ετοιμότητας του κράτους.

Ρητή πρόβλεψη

Με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κλιματικής Κρίσης εγκρίνονται τα τεχνικά Παραρτήματα ανά κατηγορία κινδύνου.

3. Συνοπτική νομοθετική πρόταση

Προτεινόμενες διατάξεις Υ&Α για εκτός έδρας αποστολές κλιμακίων της Γενικής Γραμματείας Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών και Κρατικής Αρωγής

Άρθρο 1 – Έγκριση αποστολής Κάθε εντολή εκτός έδρας αποστολής κλιμακίου εκδίδεται υποχρεωτικά κατόπιν έγκρισης Τεχνικού Ασφαλείας και, όπου απαιτείται, Ιατρού Εργασίας, οι οποίοι υπάγονται στην κεντρική διοίκηση του Υπουργείου. Η έγκριση αφορά τον προληπτικό έλεγχο συνθηκών και την τήρηση των μέτρων Υγείας & Ασφάλειας πριν την αναχώρηση.

Άρθρο 2 – Safety Officer πεδίου Σε κάθε κλιμάκιο ορίζεται Safety Officer με καθήκοντα εφαρμογής και παρακολούθησης των προβλεπομένων μέτρων Υ&Α κατά τη διάρκεια της αποστολής.

Άρθρο 3 – Ωράρια – Κόπωση Καθορίζονται ανώτατα όρια ημερήσιας και εβδομαδιαίας απασχόλησης, υποχρεωτικά διαλείμματα και rotation προσωπικού, με δυνατότητα power-nap όπου ενδείκνυται, ώστε να αποτρέπεται η κόπωση και η μείωση της επιχειρησιακής ικανότητας.

Άρθρο 4 – Θερμικό στρες Εφαρμόζονται δείκτες/alerts (WBGT), μέτρα σκίασης, επαρκής ενυδάτωση και προσαρμογή ωραρίου/ΜΑΠ για την πρόληψη θερμικού στρες.

Άρθρο 5 – Πρόληψη λοιμώξεων (IPC) Θεσπίζονται κανόνες διαμονής και μετακινήσεων (screening, αερισμός, καθαρισμοί, διαχείριση κρούσματος) σε συνεργασία με τον ΕΟΔΥ.

Άρθρο 6 – Logistics ασφάλειας Καθορίζονται ελάχιστα πρότυπα διαμονής, σίτισης, πόσιμο νερό, ασφαλών μεταφορών και σχέδιο εκκένωσης για κάθε αποστολή.

Άρθρο 7 – Ψυχική υγεία Μετά από κάθε κρίσιμο συμβάν προβλέπεται critical-incident debrief, καθώς και πρόσβαση των εργαζομένων σε υπηρεσίες στήριξης ψυχικής υγείας.

Άρθρο 8 – Ψηφιακή παρακολούθηση Η εφαρμογή των μέτρων Υ&Α παρακολουθείται μέσω ψηφιακών εργαλείων (π.χ. ΗΡΙΔΑΝΟΣ), με δυνατότητα καταγραφής, ελέγχου και επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

Νομοτεχνική επισήμανση

Η παραπάνω διατύπωση αποτυπώνει την ουσία της ήδη κατατεθειμένης πρότασης του Σ.Ε.Α.Ε.Φ.Κ. Η ακριβής θέση, αρίθμηση και διασύνδεσή της με τις εξουσιοδοτικές και οργανωτικές διατάξεις του υπό επεξεργασία σχεδίου νόμου μπορεί να προσαρμοστεί στην τελική μορφή του νομοσχεδίου, χωρίς να αποδυναμώνεται η υποχρέωση θέσπισης και εφαρμογής του ειδικού Πρωτοκόλλου.

4. Λεξιλόγιο ακρωνυμίων

- Υ&Α: Υγεία και Ασφάλεια
- ΙΕ: Ιατρός Εργασίας
- ΤΑ: Τεχνικός Ασφάλειας
- ΜΑΠ: Μέσα Ατομικής Προστασίας
- ΔΑΕ: Δικαίωμα Αναστολής Εργασιών
- B.S. (Buddy System): Σύστημα Ζευγών – εργασία ανά δύο για αμοιβαίο έλεγχο ασφάλειας και ψυχολογική υποστήριξη

- EMAK: Ειδική Μονάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών
- EU-OSHA: European Union Agency for Safety and Health at Work – Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία
- WBGT: Wet Bulb Globe Temperature – Δείκτης Υγρής Σφαίρας & Σφαιρικού Θερμομέτρου (εργαλείο εκτίμησης θερμικού στρες)
- IPC: Infection Prevention and Control – Πρόληψη και Έλεγχος Λοιμώξεων
- ΗΡΙΑΔΑΝΟΣ: προτεινόμενο πληροφοριακό σύστημα / ψηφιακό εργαλείο για την καταγραφή και παρακολούθηση θεμάτων εργασιακής υγείας και ασφάλειας
- Critical-incident debrief: Συνεδρία αποσυμπίεσης μετά από κρίσιμο συμβάν, για διαχείριση ψυχολογικών επιπτώσεων
- Near-miss reporting: Αναφορά «σχεδόν-ατυχημάτων» με σκοπό την πρόληψη μελλοντικών περιστατικών

5. Ενδεικτικές Πηγές & Τεκμηρίωση

1. EU-OSHA – Psychosocial risks and mental health at work (2023)
2. EU-OSHA – Roadmap on Carcinogens (2016–2024)
3. INSARAG Guidelines – United Nations (2020 Edition)
4. Ιταλικό Τμήμα Πολιτικής Προστασίας – AeDES Manual (2011)
5. Νομοθετικό Διάταγμα 81/2008 (Ιταλία)
6. Ν. 3850/2010 – Κώδικας νόμων για την υγεία και ασφάλεια εργαζομένων (Ελλάδα)

Θεσμική βάση της παρούσας εκδοχής: παρέμβαση Σ.Ε.Α.Ε.Φ.Κ. της 14/09/2025 και ενότητα 13 του κεντρικού Υπομνήματος για το νέο πλαίσιο στεγαστικής αρωγής.

Email Συλλόγου: somateio.seafk@gmail.com